

Dekadni bilten vodnobilančnega stanja kmetijskih tal v Sloveniji 11. – 20. maj 2010

OBVESTILO

V drugi majski dekadi je stanje vodne bilance kmetijskih rastlin, razen severovzhoda, v večjem delu Slovenije ugodno. Dvajset milimetrov dežja je popravilo dekadno vodno bilanco tudi v Pomurju, saj je bila zaradi hladnega vremena poraba vode nižja, le od 2 do 3 mm. Še vedno pa je skupna vodna bilanca od 1. aprila podpovprečna, regiji primanjkuje več kot 60 mm vode. Občasne lokalne padavine so še popravljale vodno bilanco tal. Ob koncu dekade, ko se je nekoliko otoplilo, se je zaradi višjih temperatur zraka, pogostega vetra in s tem višje evapotranspiracije izsuševal predhodno namočen površinski sloj. Ta je ponekod zaskorjen, kar ne vpliva dobro na razvoj koreninskega sistema mladih rastlin, sejanih v maju. V prihodnjih dneh bo zaradi izboljšanja vremena poraba vode pri rastlinah višja.

METEOROLOŠKE RAZMERE

V pretekli dekadi je prevladovalo oblačno vreme, v večjem delu Slovenije je močno deževalo. V zahodnem in osrednjem delu države je padlo od 20 do 35 mm dežja, v jugovzhodnem delu 50 mm ter v severovzhodnem delu Slovenije 22 mm dežja.

V osrednji Sloveniji so bile povprečne dnevne temperature zraka blizu povprečja ali pod njim, med 10 in 15 °C, na severovzhodu vsaj dve stopinji pod povprečjem, le med 10 in 13 °C. Za kakšno stopinjo višje a še vedno pod povprečjem so bile temperature zraka na Goriškem in Obali. Obilno osončena sta bila le zadnja dva dneva dekade, pred tem so bila sončna le posamezna obdobja dneva.

STANJE RASTLIN

Za ta čas precej nizke temperature zraka še naprej ovirajo normalni potek razvoja rastlin. Močan veter na novo namočena tla hitro suši, zato je zgornja plast neporaščenih tal zaskorjena. Temperatura tal se je v globini 10 cm gibala med 12 in 16 °C, v prihodnjih dneh pričakujemo, da se bo povečala skupaj s temperaturami zraka.

Pšenica prehaja v klasenje, ječmen pa že nekaj časa klasi in iz oplodnje prehaja v fazo nalivanja zrnja. Koruzo je v severovzhodni Sloveniji ob vzkalitvi že nekoliko ogrožalo visoko izhlapevanje, a so padavine razmere izboljšale. Tam ima koruza od pet do osem listov, v osrednji Sloveniji pa tri. Nizke temperature zraka so tu ovirale vznik krompirja, ki je ponekod že v fazi oblikovanja grmička. Tudi spomladanska setev vrtnin je ponekod še v fazi vznika. Primorska vegetacija je v razvoju pričakovano pred ostalo Slovenijo, a zaradi pomanjkanja toplote prav tako zaostaja za dolgoletnim povprečjem.

Travniška latovka, visoka pahovka in pasja trava so v fazi latenja, ki je primerna za silažo, zato so prvi odkosi ob suhem vremenu z višjim izhlapevanjem v zadnjih dneh že potekali. Lisičji rep že nekaj časa iztresa cvetni prah, pri drugih travah faza cvetenja zaostaja zaradi deževnega in hladnega vremena ter se bo še zavlekla. Ljudje z alergijo na cvetni prah trav imajo v zadnjih dneh večje težave.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

Zaradi hladnega vremena na začetku dekade je bilo v večjem delu Slovenije izhlapevanje nizko, le med 2 in 3 mm vode na dan. Proti koncu dekade se je otoplilo in evapotranspiracija se je, razen v severovzhodni Sloveniji, dvignila nad 4 mm. K temu je prispeval tudi pogost veter, ki je kljub prenamočenosti tla hitro sušil. Večjih razlik med regijami v desetdnevni akumulaciji izhlapevanja ni bilo. Skupno je izhlapelo od 18 do 25 mm, največ v osrednji Sloveniji. Desetdnevna vodna bilanca je bila najbolj presežna v prid padavin v jugovzhodni Sloveniji. Skupna vegetacijska vodna bilanca pa je še vedno najmanj ugodna v severovzhodnem delu Slovenije.

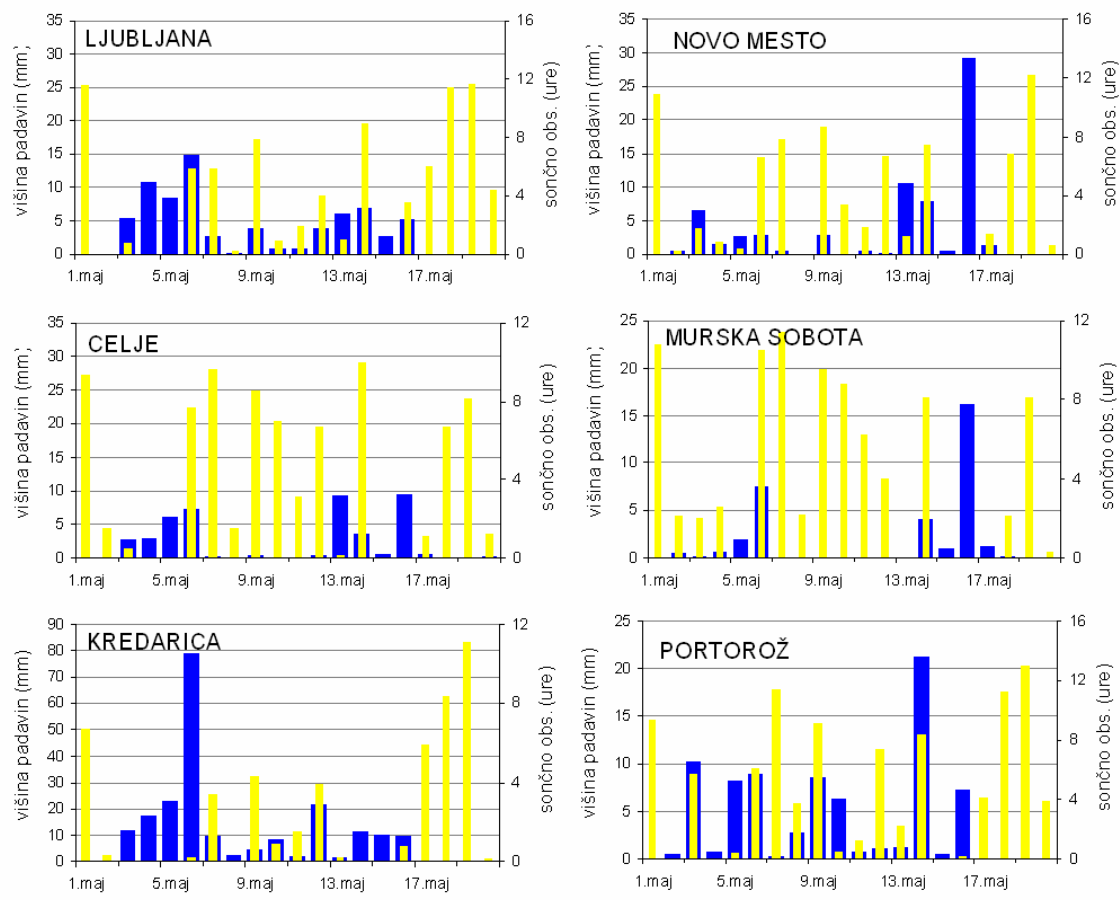
sobota	nedelja	ponedeljek	torek
			
11 / 22	12 / 23	12 / 25	13 / 26

VODA V TLEH

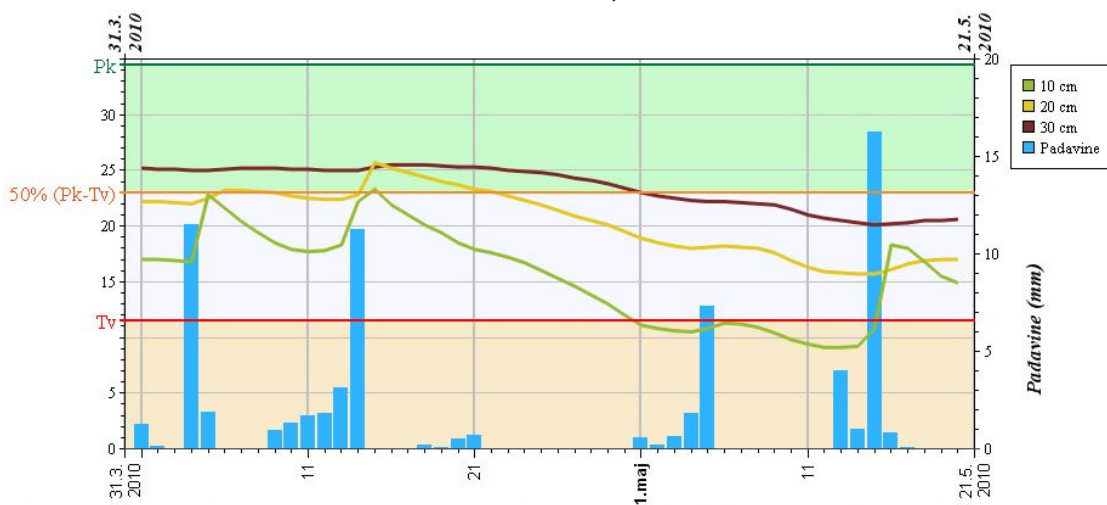
Le 22 mm dežja v drugi dekadi maja ni popravilo stanja zaloge vode v tleh v najbolj izsušenem severovzhodnem delu Slovenije. V večjem delu Slovenije je bilo stanje vode v tleh zaradi obilnejših padavin v začetku dekade ugodno in je rastlinam zadostovala do konca dekade. Ponekod so obdobjno stanje vodne zaloge v tleh popravljale lokalne padavine, ki pa niso prinesle večjih količin dežja. Ob koncu dekade, ko se je nekoliko otoplilo, se je zaradi višjih temperatur zraka, pogostega vetra in s tem višje evapotranspiracije izsuševal predhodno namočen površinski sloj. Ta je ponekod zaskorjen, kar ne vpliva dobro na razvoj koreninskega sistema mladih rastlin sejanih v maju.

Višina padavin in osonečenje v 1. in 2. dekadi maja 2010

Povprečna dnevna vsebnost vode v tleh in padavine

MURSKA SOBOTA, 1. 4. – 20. 5.

Pk = zgornja meja vode v tleh

50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

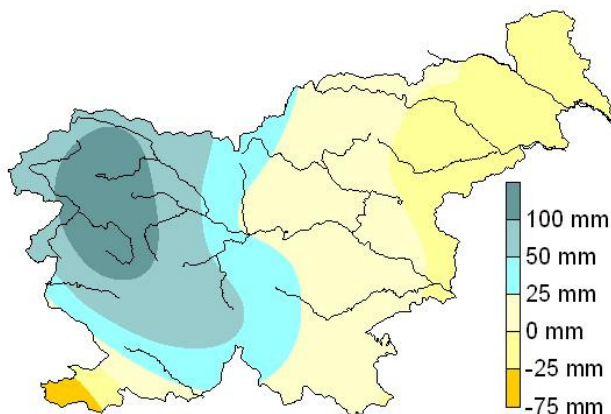
Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

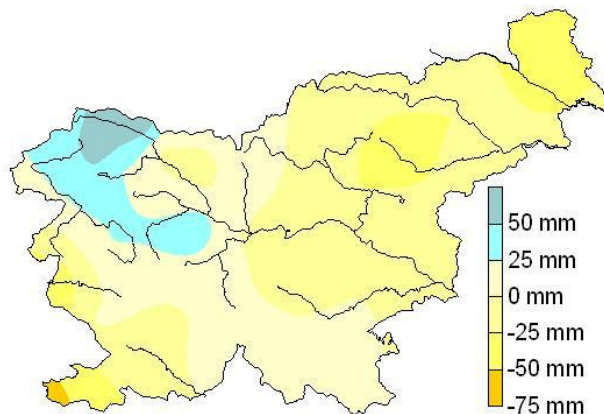
VODNA BILANCA označuje razliko med količino padavin in potencialno evapotranspiracijo.

V aprilu je bila vodna bilanca pozitivna le še v hribovitem severozahodnem delu Slovenije. V večjem delu osrednje Slovenije je bila vodna bilanca uravnotežena. Izhlapela voda je presegla količino padavin v Primorju ter na osrednjem Štajerskem in v Prekmurju. Povprečno je v aprilu bilanca vode ugodnejša od letošnje (na levi karti), še posebno v zahodnem delu države. Izjema je Obala, kjer je območje s primerljivim primanjkljajem letos manjše.

Povprečna vodna bilanca za april v obdobju 1971-2000

Vodna bilanca za april 2010

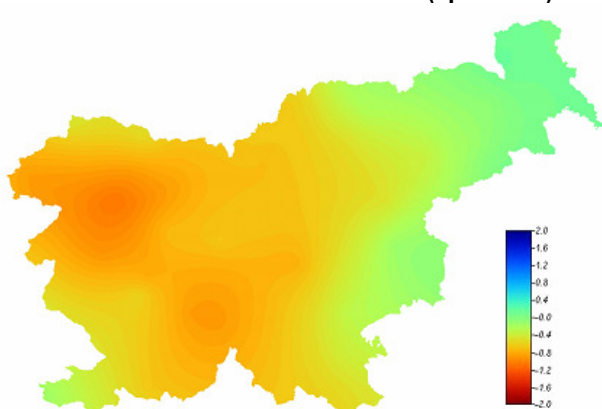
SPI (standardiziran padavinski indeks) predstavlja mero, kaj določena količina padavin skozi izbrano časovno obdobje pomeni glede na normalno oz. pričakovano količino padavin za to obdobje.

Negativne vrednosti SPI1 torej še ne pomenijo sušnosti, pač pa le negativno odstopanje od dolgoletnega povprečja za mesec april. V letošnjem aprilu je torej padlo manj padavin kot povprečno v obdobju 1971-2000, razen v skrajno jugozahodni in severovzhodni Sloveniji. V trimesečnem obdobju od februarja do aprila pa je bila v južnem delu države količina padavin nekoliko večja od povprečja, v severni polovici države pa zelo blizu normale.

SPI3 (februar – april 2010)

SPI1 (april 2010)

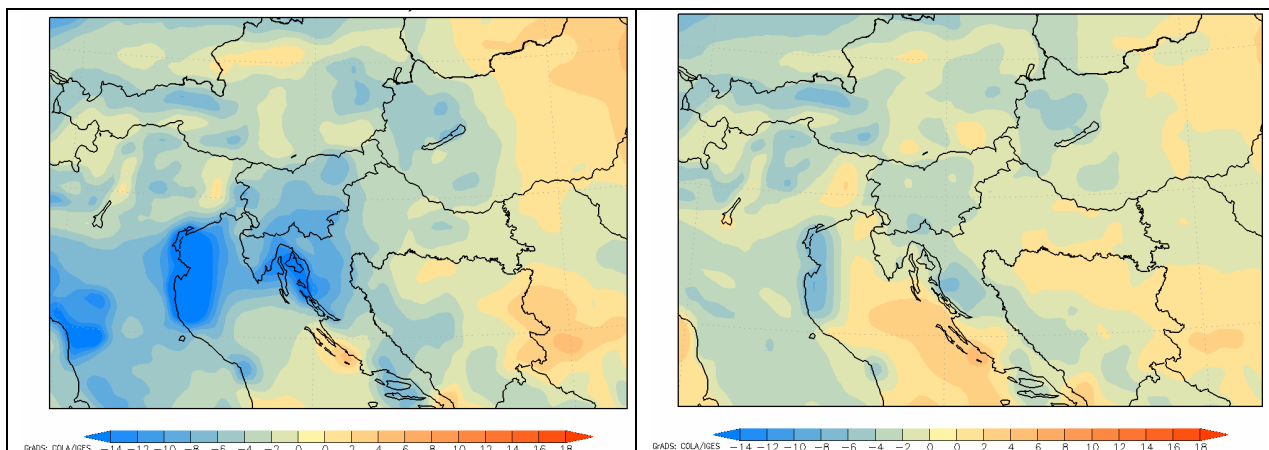

SPI	opis	barvna skala	verjetnost pojava
2.0 in več	Ekstremno mokro	Temno Modra	2.3 %
1.5 to 1.99	Zelo mokro	Svetlo Modra	4.4 %
1.0 to 1.49	Zmerno mokro	Sivo Modra	9.2 %
-.99 to .99	Normalno	Zelena	68.2 %
-1.0 to -1.49	Zmerno suho	Rumena	9.2 %
-1.5 to -1.99	Zelo suho	Oranžna	4.4 %
-2 in manj	Ekstremno suho	Rdeča	2.3 %

PREGLED STANJA S POMOČJO NUMERIČNEGA MODELA NMM

Model NMM je računalniško orodje, namenjeno predvsem za napovedovanje vremena. Za potrebe agrometeorološkega dekadnega biltena pa pripravljamo simulacije vremena za preteklo obdobje, zato kot osnove za izračune ne uporabljamo napovedi vremena, temveč analize preteklega vremena. Za analizo dolgoletnih povprečnih vrednosti uporabljamo na naše področje prilagojen arhiv ponovnih analiz vremena Evropskega centra za srednjeročne prognoze vremena za obdobje 1989-2009. Več informacij je na voljo v prvi številki biltena za leto 2010.

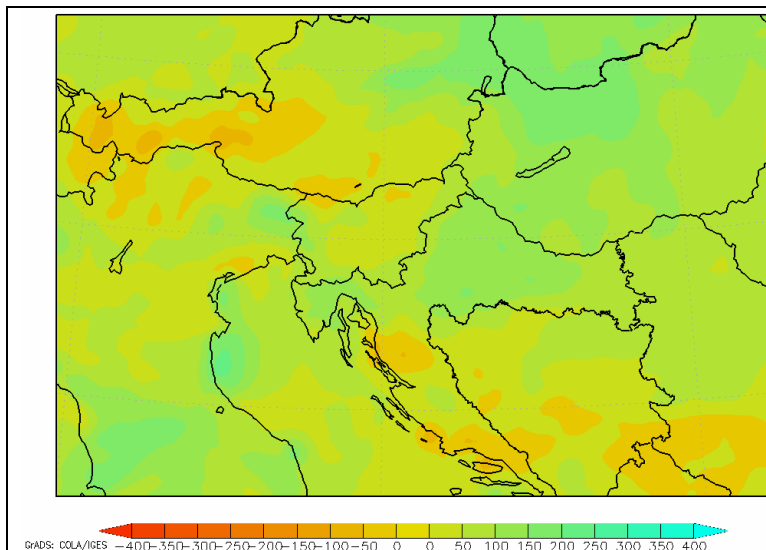
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA

Odstopanje vsote efektivnih temperatur nad pragom 5°C od 1. januarja do 20. maja 2010 (levo) in od 1. aprila do 20. maja 2010 (desno) od modelskega povprečja za isti časovni obdobji v letih 1989–2009.

V drugi dekadi maja se je odstopanje od povprečnih razmer za temperaturno vsoto od začetka leta pomaknilo še bolj v negativno, sedaj tudi v SV Sloveniji. Tudi vsota od 1. aprila do 20. maja odstopa negativno, do 40 stopinjskih dni, pri tem najmanj v SV Sloveniji, kjer odstopanje od dolgoletnega modelskega povprečja znaša do 20 stopinjskih dni (skala na slikah je navedena v enotah 10 stopinjskih dni).

POVRŠINSKA VODNA BILANCA

Kar nekaj dežja tudi v SV Sloveniji je v tej dekadi izboljšalo stanje površinske vodne bilance. Za tekoče 60-dnevno obdobje je odstopanje stanja površinske vodne bilance od dolgoletnega povprečja še vedno zanemarljivo. Ponekod ob mejah s sosednjimi državami, razen z Avstrijo, pa je odstopanje postalo rahlo pozitivno, okoli 50 mm. Podobno je tudi v sosednjih pokrajinah, kjer je odstopanje ponekod še nekoliko bolj pozitivno. Na območjih z intenzivnejšim kmetijstvom pa je povsod vodna bilanca praktično izravnana.